

Huwelijksdwang

Position Paper Kennisplatform Integratie & Samenleving / Movisie
Tweede Kamer Cie SZW – 17 februari 2016

Hartelijke dank voor de uitnodiging voor deelname aan het Rondetafelgesprek over huwelijksdwang en verborgen vrouwen van uw Commissie. Hierbij de Position Paper vanuit het Kennisplatform Integratie & Samenleving/Movisie.

1 Introductie

Vanuit Movisie (en haar voorloper TransAct) zijn we sinds 2003 bezig met de aanpak van eengerelateerd geweld en huwelijksdwang. We participeerden in Europese projecten om de problematiek te agenderen, onderzoek te doen en methoden te ontwikkelen voor de aanpak. We lanceerden de campagne Your Right 2 Choose, gericht op jongeren, en ontwikkelden diverse materialen voor zowel jongeren als voor professionals. Bijvoorbeeld een noodplan, flyers, een Signalenkaart en een Handreiking voor het onderwijs. In opdracht van SZW schreven wij de Factsheet de Meldcode bij (vermoedens van) eengerelateerd geweld <https://www.movisie.nl/publicaties/meldcode-vermoedens-eengerelateerd-geweld>, die ook geldt bij (vermoedens van) huwelijksdwang. Een deel van de trainerspool voor de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling volgde hierover bij Movisie en LTAK een speciale train-de-trainers cursus. Voor het Landelijk Knooppunt Huwelijks en Achterlating vervullen we de kennisfunctie.

Vanuit Kennisplatform Integratie & Samenleving/Movisie verspreiden we kennis via www.kis.nl, o.a. de update van de Factsheet Huwelijksdwang <http://www.kis.nl/publicatie/factsheet-huwelijksdwang> en een artikel over de nieuwe wet Tegengaan Huwelijksdwang <http://www.kis.nl/artikel/nieuwe-wet-tegen-huwelijksdwang-8-vragen>. Voor ervaren voorlichters organiseerden we een training om Huwelijksdwang bespreekbaar maken te maken in de eigen culturele gemeenschap. Dit jaar organiseren we, met het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang, regiobijeenkomsten over de problematiek.

2 Algemene reactie beleid van minister Asscher rond Huwelijksdwang

Wij zijn blij met de aandacht van het ministerie voor de aanpak van huwelijksdwang, omdat een samenhangend pakket aan preventiemaatregelen noodzakelijk is en blijft, naast goede opvang en begeleiding van slachtoffers en civiel- en strafrechtelijke maatregelen, om geweld en dwang bij partnerkeuze te bestrijden. Om dit probleem vanuit het thema zelfbeschikking aan te vliegen is een verstandige keuze, omdat huwelijksdwang de fundamentele (mensen)rechten schendt, en met dat begrip eindeloze discussies met betrokkenen over cultuur, religie en tradities kunnen omzeilen.

3 Enkele tendensen

Vanuit KIS/Movisie zien wij een aantal tendensen, die we de Commissie SZW onder de aandacht willen brengen, met daarbij steeds een of meer aanbevelingen.

3.1 Te weinig vrijheid kan leiden tot radicalisering

Momenteel gaat veel aandacht en geld naar de bestrijding van radicalisering van jongeren. We leren uit onderzoek en van experts die werken met geradicaliseerde meisjes, het belang om aan de voorkant van de aanpak te zitten. Niet als het kalf verdrongen is, maar preventief. Zo blijkt uit de zeer recente notitie van collega Sahar Noor, *Vrouwelijke ISIS-gangers: waarom gaan ze?* (feb. 2016) <http://www.kis.nl/publicatie/vrouwelijke-isis-gangers-waarom-gaan-ze>, dat moslimmeisjes die thuis weinig bewegingsvrijheid kregen, die onrechtvaardigheid ervaren en weinig liefde van hun ouders, gevoelig kunnen zijn voor de ISIS ideologie. 'Zoals reeds bleek uit het onderzoek van L. Wessels en A. Dijkman, jonge moslimvrouwen die vatbaar zijn voor radicalisering hebben een uitgesproken behoefte aan affectie, liefde en erkenning, ook in de romantische liefde'¹. Deze behoefte kan leiden tot het aangaan van risicovolle (liefdes)relaties, wellicht in de hoop op echte affectie ' Het besluit om te trouwen met een jihadstrijder is voor het meisje ... 'een vorm van vrijheid van partnerkeuze, al is het een jihadstrijder die ze online heeft ontmoet. Voor haar heeft deze stap een emancipatoire uitwerking: ze zet zich af tegen de ouders en kiest zelf haar partner'².

- Deze bevindingen onderstrepen de noodzaak van preventie, o.a. door: Gerichtte opvoedingsondersteuning voor de ouders om hun dochters goed te begeleiden, en hen net zoveel vrijheid te geven als hun zonen.
- Voorlichting aan ouders en jongeren over (burger)rechten, waaronder vrije partnerkeuze.
- Aanpak gericht op versterken van de weerbaarheid van de meisjes, door ze tools te geven hoe zij zich weerbaar kunnen opstellen tegen invloeden van buitenaf en door te werken aan hun zelfvertrouwen.

3.2 Financiële positie migranten(zelf)organisaties leidt tot minder voorlichting

Veel migranten(zelf)organisaties spelen een belangrijke rol in het op gang brengen van een mentaliteitsverandering. Dat is een proces van jaren. Bespreekbaar maken van huwelijksdwang en achterlating in de gemeenschappen is en blijft de komende jaren nog hard nodig. De verschillende migranten(zelf)organisaties en de getrainde voorlichters die dit oppakten vervullen een sleutelrol en een intermediaire rol naar de Nederlandse samenleving en instellingen.

De financiële positie van deze organisaties is wegens bezuinigingen van de landelijke en gemeentelijke overheden echter drastisch verslechterd. Voortzetting van hun emancipatoire werk komt hierdoor in de verdrukking. Voorlichtingen konden niet altijd doorgaan, onkosten

¹ Drs. S. Noor; *Vrouwelijke ISIS-gangers: waarom gaan ze?*; KIS/Movisie Februari 2016., p. 9

² *Ibid*, p 9

en vrijwilligersvergoeding voor voorlichters niet betaald. Deelname aan activiteiten en trainingen van het landelijke project Professionalisering Peer educators van KIS stuiten bij de doelgroep op obstakels van gebrek aan tijd en geld. Projectsubsidies zijn tijdelijk, maar bieden geen continuïteit aan een organisatie en haar werk. Ondertussen komen steeds meer vraagstukken op hun bordje, zoals bijv. het tegengaan van radicalisering. In onze 'participatiesamenleving' is de inzet van deze organisaties belangrijk om de burgers in de soms afgesloten culturele gemeenschappen te bereiken.

Wij pleiten ervoor dat de landelijke overheid zich inspant om ervoor te zorgen dat:

- de migranten(zelf)organisaties die een bewezen emancipatoire rol spelen in hun gemeenschap en taboe onderwerpen aan de orde stellen, een structurele financiële basis krijgen om hun organisatorische kosten te dekken. Waarmee we overigens niet willen zeggen dat de landelijke overheid dit zelf financiert.
- daarnaast de voorlichters en dialoogleiders in de traditionele culturele en religieuze gemeenschappen op zijn minst een vrijwilligersvergoeding kunnen ontvangen.

3.3 Samenwerking van lokale instellingen met migranten(zelf)organisaties

'Voor een effectieve aanpak moeten partijen op lokaal en regionaal niveau elkaar goed weten te vinden, kennis delen en samenwerken. Dit geldt voor informele en formele organisaties' (uit de Brief van Asscher Huwelijks- en gezinsmigratie 6 januari 2015, punt 4, p. 4. Een sterk en actief netwerk). Wij vinden dit een goed uitgangspunt, maar samenwerking tussen de migranten(zelf)organisaties die de problematiek binnen de gemeenschappen aankaarten, met de lokale/regionale ketenpartners voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is niet vanzelfsprekend. Met name sociale wijkteams, politie en Veilig Thuis kunnen veel voordeel hebben bij samenwerking met de lokale migranten(zelf)organisaties die de problematiek van eengerelateerd geweld en huwelijksdwang binnen hun gemeenschappen aankaarten.

Wij pleiten voor een stimulans vanuit de landelijke overheid naar gemeenten om duurzame samenwerking van lokale/regionale instellingen met migranten(zelf)organisaties te faciliteren.

- Samenwerking van professionals met migranten(zelf)organisaties kan leiden tot het delen van expertise, denken vanuit diversiteit, meer en betere verwijzingen en bemiddeling, organiseren van voorlichtingen voor de gemeenschappen etc.

3.4 Deskundigheidsbevordering professionals nodig

De decentralisatie en transitie hebben in de regio's en bij de professionals de aandacht voor de problematiek van huwelijksdwang onder druk gezet. Nu de rust enigszins is neergedaald, lijkt de aandacht voor de problematiek onder professionals weer toe te nemen. Een goede zaak, want vroegtijdig signaleren en ingrijpen is zeer noodzakelijk. Helaas blijkt dat bij veel professionals de expertise niet voldoende op peil is. Veel instanties komen niet of nauwelijks achter de voordeur bij migrantengezinnen. De kennis over wat zich daar afspeelt en hoe zij hier op een goede en duurzame manier geweld en dwang aan kunnen pakken is voor veel professionals geen gesneden koek. In gemeenten waar problemen als eengerelateerd geweld en huwelijksdwang niet zo zichtbaar zijn, is er niet of nauwelijks een (toereikend) preventie-

en hulpaanbod. Vaak pas als er al ernstig geweld heeft plaatsgevonden, neemt men het serieus, maar dan is het natuurlijk te laat.

Wij pleiten ervoor dat de landelijke overheid de gemeenten stimuleert om in hun rol als regisseur van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling:

- Preventie en aanpak van huwelijksdwang en eengerelateerd geweld op de agenda te zetten.
- De professionals van sociale wijkteams en Veilig Thuis aan te sporen om voldoende kennis en competenties in huis te halen. Vanuit KIS/Movisie kunnen we in 2016 een training voor sociale wijkteams en jeugdteams bieden.

Namens Movisie,
Team Huiselijk en Seksueel Geweld & Veiligheid,
Kennisplatform Integratie & Samenleving,

Hilde Bakker,
Senior adviseur en projectleider

